

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

EXEGESIS.

CUM lex Judæis promulganda esset, Moses à populo semotus ivit ad montem Sinai, & absque cibo & potu jejunos ibi mansit quadraginta dies, Exod. 24. vers. 18. c. 34. vers. 28. Ita Christus Propheta ille magnus Mosis similis, Deut. 18. vers. 18. voluntatem Dei annunciaturus in desertum secessit, ibique per quadraginta dies jejunavit, & tandem in pugnam cum Diabolo descendit, cujus vehementiam exaggerat

1. *Consideratio temporalis*, quando factum sit, nimirum *τότε*, tunc, quâ voculâ respicit Evangelista ad præcedentem Baptismi historiam, & eo ipso indicat, quod Christus tum in arenam cum Satana descenderit, postquam trigesimo ætatis anno à Johanne Baptismum, & à Patre cœlesti ordinariam vocationem ad ministerium accepisset.

Hæc est fors communis omnium Christianorum, qui per baptismum Christo incorporati sunt. Nam vita nostra est militia super tertam, Job. 7. v. 1. Si capiti bellum intulit Diabolus, membris certè non parceret. Quare parati este ad pugnam, & induite armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias Diaboli, Eph. 6. v. 11.

2. *Consideratio localis*, ubi factum sit, nimirum in deserto. Marcus addit *μετὰ τὸν Ἰησοῦν*, c. 1. v. 13. unde colligitur, desertum hoc procul ab hominum consortio situm fuisse. Nam quia venerat ad peccata tollenda, par erat, ut in desertum expelleretur sub initium ministerii sui, quemadmodum hircus emissarius, de quo legere est Lev. 16. vers. 21. Nos verò quantum possumus, loca solitaria cavere debemus, quæ in Scripturis ita describuntur, quod Dæmones ibi habitare soleant, Esa. 13. v. 21. 22. propterea Deus ipse judicavit non esse bonum, ho-

minem esse solum, Gen. 2. v. 18. cui astipulatur Salomo, Eccl. 4. v. 10.

3. *Consideratio causalis*. Nam autor, qui Christum ad pugnam hanc deduxit, est Spiritus Sanctus, ut Luc. c. 4. v. 1. clarè exprimit. Ductus verò non est per raptum ut Elias, 1. Reg. 18. vers. 12. & Ezechiel, c. 3. v. 12. c. 11. v. 1. sed per instinctum quendam singularem, cujus ille ductum, spontè secutus est. Quod enim Marcus vocabulo *ἐκβάλλειν* utitur, non aliter intelligendum est, ac si operarii in messem dicuntur expelli, Matth. 9. v. 38. Luc. 10. v. 2.

Inservit hoc nostræ informationi, ne ipsi Diabolo ex temeritate provocemus, aut spontè tentationes nobis fabricemus, sed expectemus, donec à Sp. S. in desertum expeliamur, Deus enim non approbat eorum sævitiam, qui affligunt animam suam, Esa. 58. vers. 5. & corpori non parcent, Col. 2. vers. 23. ut Baalitaræ solebant, 1. Reg. 18. v. 28. Si verò à Deo ad certamen educimur, tunc habemus bonam conscientiam, & possumus confidenter pugnare, hæc spe freti, fore, ut supra id, quod possumus, Deus nos tentari non permittat, 1. Cor. 10. vers. 13.

4. *Consideratio personalis*, qui nam sint hi bellatores, qui in duello congregiuntur. Novimus è facis, Davidem, cum Goliatho, ut supra tetigimus, 1. Reg. 17. vers. 49. Michaelem cum Dracone, Apoc. 12. v. 7. Judith cum Holoferne, c. 13. v. 10. decertasse. Sed hîc videas tales duces in aciem descendentes, quos nemo unquam vidit.

A parte una prodit Christus Jesus unigenitus Dei filius, Joh. 1. v. 18. Deus fortis, Esa. 9. vers. 6. Dominus potens in p̄celio, Ps. 24. v. 8. cui omnia sub pedibus jacent, Psal. 8. vers. 7.

Ab

Ab altera parte erumpit Diabolus, qui vocatur Deus hujus ſeculi, 2. Cor. 4. verſ. 4. princeps mundi, Johan. 14. v. 30. fortis armatus, Luc. 11. v. 21.

Res ſtupenda profectò, quod Satanas eò impudentiæ progreditur, ut cum Chriſto Jeſu, Meſſia mundi, ipſo Dei filio certare præſumat. Si hæc facta ſunt in ligno viridi, quid fiet in arido? Luc. 23. v. 31. Vigilemus igitur & oremus, ne in tentationes incidamus, Matth. 26. v. 41. & ut maximè incidamus, ne tamen succumbamus, ſed per victoriam Chriſti quoque triumphemus, qui id eò tentatus eſt, ut nobis tentatis succurrere poſſet, Ebr. 2. v. 18. cap. 4. v. 15.

5. *Conſideratio occaſionalis*, quã nimirum occasione Diabolus motus Chriſtum aggreſſus ſit. Hoc indicat Evangeliſta per quadrageſimale jejunium, unde fames tandem naturalis ſecuta eſt, quã Diabolus ad tentationes ſuas abutitur.

Fuit hoc jejunium miraculoſum, quale etiam Moſis erat Exod. 34. v. 28. & Eliæ, 1. Reg. 19. v. 8. quo Chriſtus vocationem ſuam confirmare voluit, ne miniſterium ipſius videretur minus ac inferius miniſterio Moſis & Eliæ, quorum ipſe erat antitypus, ſicut etiam hoc ſine in tranſfiguratione ipſius conſpiciuntur, Matth. 17. v. 3.

Commendavit autem nobis Chriſtus ſuo exemplo jejunium

1. *Spirituale*, de quo Eſa. 58. verſ. 3.

2. *Corporale*, non *ſuperſtitioſum*, quod hoc tempore Pontificii inſtituunt, ubi à carnibus quidem abſtinent, ſed interim piſcibus & vino ſefe ingurgitant, & ut Auguſtinus loquitur, tantum capiunt manducando, quantum non poſſunt digerere jejunando: Sed *religioſum*, quando vel ex ordinatione Magiſtratus Politici & Ecclēſiaſtici

ob imminentem aliquam cladem publicam jejunium certum populo præſcribitur, Eſdr. 8. v. 21. Jon. 3. v. 5. vel etiam privatim ex libertate Spiritus, aliquis certo tempore jejunat, ut David, 2. Sam. 12. v. 16. Nehemias, c. 1. v. 4. & alii fecerunt.

Tale jejunium omnibus Chriſtianiſ con- venit. Eſt enim

1. *Carnis frenum*, quo cavetur laſcivia, Rom. 13. verſ. 14. Hinc Chryſoſtomus. Abſtinentia à cibis, inquit, propter hoc recepta eſt, ut rigorem carnis refrenet, & equum moderanti facilè parere faciat.

2. *Pietatis adminiculum*, quo ad meditationem rerum ſacrarum, ad exercitia, ad preces, &c. ardentiores & alacriores redimur. Hinc toties Petrus monet, ut ſobrii ſimus, 1. Pet. 4. v. 8. c. 5. v. 8. abſit tamen hypocriſis, ne gloriolam humanam quæras in jejunio, Matth. 6. v. 16.

6. *Conſideratio modalis*, quæ tribus diverſis congreſſibus abſolvitur. Nam aggre- ditur Chriſtum

1. *Gladio diſſidentia*, & ſi filius Dei es, inquit, dic, ut hi lapides panes fiant. Paucis abinde diebus vox cœlitus delata erat. Hic eſt filius meus dilectus, in quo complacuit mihi, Matth. 3. v. 17. Vocem hanc diſputat Chriſto Diabolus, argumento tertio à negatione propriorum eſſentialium deſumpto, quia non poſſit lapides in panes convertere. Hoc enim ſi poſſet, non opus eſſet, ut famem in deſerto pateretur. Quin etiam ulterius extendit hoc argumentum & ex relatis argumentatur hoc modo: Si Dei filius eſſes, majorem certè tui curam habiturus erat Pater cœleſtis, nec hîc in deſerto fame te contabelcere permetteret. Sed Chriſtus apponit gladium Spiritus, eòq; nodum hunc feliciter diſſolvit. Non in ſolo pane vivit homo,

homo, sed in omni verbo, quod procedit ex ore Dei, Deut. 8. v. 3. Quo responso distinguit Salvator inter modum homines alendi ordinarium, qui fit pane corporali, & extraordinarium, qui fit solo verbo, nutu & arbitrio divino, etiam absque externo pane in summa rerum penuria, ut non solum exempla Moſis & Eliæ supra allegata, sed Jonæ etiam in ventre ceti, Jon. 2. v. 2. & Pauli, Act. 9. vers. 9. & aliorum, quorum ex Prophanis multos recenset Dieter. Anal. part. 1. pag. 388. probant.

Talis tentatio in re domestica etiamnum valde usitata est, quando nobis Diabolus persuadere conatur, quod non sumus apud Deum in gratia, & proinde nos instigat, ut filialem in Deum fiduciam abjiciamus, & illicita media vitam sustentandi arripiamus. Hoc est ex lapidibus panem facere, & contra voluntatem Dei rebus suis consulere. Sed quemadmodum Christus verbo divino sese erigit, & Deum etiam absque mediis naturalibus se conservare posse, firmiter confidit: Ita nos etiam fame pressi impatienter adversus Deum non murmuremus, nec mordentibus curis nos anxie exeruciemus, multò minus de gratia Dei desperemus, sed memores effati Dominici: non solo pane vivit homo, &c. omnem nostram curam in Domino jactemus, Ps. 55. vers. 23. certò persuasi, si innitatur vocationi nostræ, & officium pro virili faciamus, nos non destitutum iri ullo bono, Psal. 34. v. 11.

II. *Gladio insolentia*, & abducit ipsum ex permissione Dei in pinnaculum templi sanctæ civitatis Jerusalem, quod, Theodorico referente, vel ambitus ille fuit, quo planum templi rectum cingebatur, ne quis prolaberetur, vel supremus angulus acuminatus,

Vid. Diss. tract. Schmid. de Circum. sibi p. 308. 309. id. Chemnit. Diss. de Tentat. Spirit. Heb. 39. p. 567.

vel summum fastigium, in quo nemo sine discrimine subsistere potuit. Si filius Dei es, inquit, præcipita te deorsum, & ut eò facilius ipsi persuadeat, allegat paragra- phum ex Ps. 91. v. 11. sed Christus ad Scripturam rursus confugit, & quia Diabolus omiserat, quæ sibi non profutura videbat, Christus alio testimonio defectum illum complet ex Deut. 6. v. 16. Dominum Deum tuum non tentabis.

Eodem genere tentationis aggreditur Diabolus Christi membra, & multos adhuc hodie super pinnaculum templi statuit, ut ambitione inflati & elati extra metas vocationis gloriæ captandæ gratiâ vagentur & pereant. Caveamus igitur ambitionem, & humilitati studeamus, ut Sirach. 3. v. 19. contenti gloriâ in domo nostra maneamus, 2. Reg. 14. vers. 10. nihil facientes per contentionem, vel per inanem gloriam, sed per humilitatem alios superiores nobis ipsis reputemus, Phil. 2. vers. 3. superbi enim sunt phasalli Diaboli, qui Rex superborum dicitur, Job. 41. v. 25.

Videmus autem ex depravata Scripturæ allegatione, quale hoc sit artificium, quando adhuc hodie Scriptura ab hereticis vel mutilatè citatur, vel in alienum sensum detorquetur, nimirum à Diabolo originem trahit, qui mendax est ab initio, Johan. 8. vers. 44. & in Paradiso protoplastos nostros hæc sophisticâ decepit, Gen. 2. vers. 17.

Hoc didicerunt ab ipso Pontifici, quando in Protevangelio contra hebraicam veritatem ipsa pro ipso posuerunt, Gen. 3. v. 15. & Calviniani, quando in quibusdam classicis Scripturæ locis pro alle Menschen posuerunt allerley Menschen, in primis Tit. 2. v. 11.

III. *Gla-*

III. *Gladio opulencia*, & ducit ipsum in montem excelsum, ubi omnia totius mundi regna ἐν σιγμα ἡγεμονίας, ut Lucas notat c. 4. v. 5. ipsi monstrat, & hæc omnia, inquit, tibi dabo, si prostratus adoraveris me. Hæc magna erat Satanæ impudentia, quare Christus ipsum divina virtute abigit, dicens! Apage Satan, scriptum est enim: Dominum Deum tuum solum adorabis, & illi servies, Deut. 6. v. 13.

Hoc idem Diabolus etiamnum audet in omnibus hominum ordinibus. In Ecclesiastico apud eos, qui mundo placencia prædicant. In Politico apud eos, qui fidem datam violant. In æconomico apud eos, qui proximum defraudant in contractibus ut ditescant: Hi omnes Diabolum adorant, & regna mundi verbo Dei præferunt, quod maximè cavere debemus. Quid enim prodest homini, si universum lucretur mundum, & animæ detrimentum patiat? Matth. 16. v. 26.

Quod si igitur Satanæ aureos hosce montes in speculo suo tibi ostendat, & ad apostasiam te sollicitet, responde cum Christo: Vade post me Satan, promissis tuis aureis nihil apud me efficies. Poculum tuum Babylonicum aureum est, sed plenum fornicationum, Apoc. 17. vers. 4. fallacia sunt & momentanea quæ promittis. Nam quicquid in hoc mundo est, σήμα est, 1. Cor. 7. vers. 31. πολλὴ φαντασία, Act. 25. vers. 23. stercus & vermis, 1. Macc. 2. vers. 62. pecunia tua tecum sit in perditionem, Actor. 8. vers. 20. Ego Deum meum adorabo, & ei soli serviam. Nam merces ejus cum eo, & opus illius coram illo, Esai. 40. vers. 10.

De Secundo.

SEquitur *victoria consequentia*, quæ penes Christum est. Nam postquam terrâ vice Diabolum gladio Spiritus represserat, palmam tandem obtinet, quæ duplici effectu hic describitur, quorum

I. Est *Diaboli precipitium*. Nam mox ubi Christus ipsi discessum præcipit, discedere cogitur. Nam ipse est fortior, qui fortem armatum superare potest, Luc. 11. v. 22.

Nos verâ cordis fiducia ipsi adhæreamus, & victoriam, quam tulit hic à Diabolo nobis applicemus. Nam in Christum Diabolus nihil juris habebat, Joh. 14. v. 30. impugnando igitur Christum amisit jus suum, quod propter peccatum in nos habebat, quia victoria Domini est servorum triumphus, ut Hieronymus loquitur. Propter illum nos quoque vincimus, Rom. 8. v. 37. & fides nostra est victoria, quæ vincit mundum, 1. Joh. 5. v. 4. Deinde gladium Spiritus ad manus sumamus, quod est verbum Dei, Ephes. 6. v. 17. Tertio diligenter oremus, Matth. 26. v. 41. si ita resistimus Diabolo, fugiet à nobis, Jac. 4. v. 7.

II. *Angelorum servitium*. Nam Angeli accedebant, inquit Evangelista, & serviebant ei. Sic Deus tentationes mitigat, & lætum concedit exitum. Nam fidelis est, & neminem sinit ultra vires tentari, sed dat ἐκβάσιν, scribit Paulus 1. Cor. 10. v. 13. Si unus Diabolus te oppugnavit, decem Angeli posteâ tibi servient, & tam de superata tentatione, quam coronæ destinatione tibi gratulabuntur. Sunt enim πνεύματα καίθηγα, missi in ministerium propter eos, qui hæredes erunt salutis, Ebr. 1. v. 14.

M

DO-